



LA ESQUELLA DE LA TORRATXA

PERIÓDICH SATÍRICH

HUMORÍSTICH, ILUSTRAT Y LITERARI

DONARÀ AL MENOS UNS ESQUELLOTS CADA SEMANA

10 cèntims cada número per tot Espanya

Números atassats 20 cèntims

ADMINISTRACIÓ Y REDACCIÓ

LLIBRERIA ESPANYOLA, RAMBLA DEL MITJ, NÚM. 20
BARCELONA

PREU DE SUSCRIPCIÓ

Fora de Barcelona, cada trimestre, Espanya, 3 pessetas,
Cuba y Puerto-Rico, 4.—Extranger, 5

LA NOTA DEL DÍA



La guerra

JOCOS FLORALS

Fins que sonà la una no 's badaren les portes, e per cert hi havia en lo claustre de la Lotja de Mar una gran coua que talment semblava la que 's forma á la porta de la Taula de cambis d' Espanya, quan la gent sparverada acut á bescambiar butlletins ab stampetes per argent amonedat.

E á empentes e rodolons fone la gran sala presa, e se trobava aquesta parada e gurnida ab draperias e flors e cistelles del enteixinat penjades, e penons e scuts e larguendaixos e palmons e fullaraca e altres mil galindaynes que Micer Vilanova te endressades en son magatzém, e que quiscun any en semblant dia traia á fora á traure'n les arnes.

E sortí la comitiva ab lo nou conceller en cap Mestre Griera, á qui li diuhen lo *Pagés*, no pas per que la terra conreui, ans bé per la gran perfecció ab que sab fer l' orni e lo desentés e lo maula. Es jove encare, mas te lo cap tot blanch de tant barrinar quina 'n farà. E hi havia també altres concellers e alguns deputats del general de Catalunya, e fins el Bisbe, jatsia que la scudella dels poetes ab bisbe es molt mes gustosa, picant e substanciosa.

Com sia que lo president Mossen Romaní feu campana, per ell pujá á la trona lo Pare Llanes; (pare de ses filles;) home agut de ordinari e de la broma, que mentres legí lo parlament feu lo serio e degué patir moltíssim, per ser aquell molt carregós e larch e exigir per tant molt larga continencia. E després de parlar de ibers e de romans, de gots e de alarbs, del comte de Besalhú e no se si també del comte de Besaldós, mas si de Oliva Cabretae de Tallafarro, e de altres comtes que no tenen fi ni compte, saltá desde'l Parlament de Casp als successors de Felip V, e aixó 'ns valgué, car si de tota la Historia de Catalunya hagués fet sment encare foram al Saló de la Lotja badallant e per secar la gola del pobre legidor prou aygua no hi hauria hagut á la mina de Moncada, ni prou bolados á cal adroguer per endolçirla.

Un poeta sabedor de que Mossen Romaní no era present per motius de salut, digué:

«Aquest home está malalt
e 'ns hi vol posá á nosaltres.»

Després del parlament presidencial foná coronada l' imatge de Mestre Aguiló e ab veu fort planyívola Micer Cabot legí la bella poesia del plorat mestre intitolada *Esperança*.

E encontinent lo Secretari en Pelegrí Casades ens feu veure 'l pelegrí ab son altre parlament no menys larch que 'l primer e legit ab veu tan apagada e mesquina que pareixia talment que 'l legidor no hagués smorzat.

E vingué, per fi, lo solemne moment de l' obertura dels plechs.

Premi de la *Flor natural*. N' Antoni Borí e Fontestá, mestre de minyons. Feu present de la flor á la bella e tendre damisela Na María Permanyer e Permanyer, filla de un dels mes fermes e rabiosos capitosts de les hosts catalanistes.

Deputat per Vilafrancha
no fa molt pretengué serne;
mas si derroten al pare
á la filla la 'n feu reyna.

¡Ey! cal entendrens: Reyna de l' hermosura e de les flors, sense sceptre, ne corona, ne soldada.

E essent Mossen Permanyer pare de reyna volia enganyar als federals.... ¡Gran belitre! ...

Sinfonies poemátiques del poeta Borí no son aytals sinfonies, car per oferirse com á retauls, mes

aviat que á música tiren á pintura. Quadrets per altra part fort bells e ben colorits e ab gran traça compostos e contornejats, en los quals se reproduheix lo crepuscul e lo matí e la soleyada e la pluja e la serena e la pedregada que ab sa blancura e spattech fa riure als nins e plorar á llurs pares, son presentats tots ells á faisó de miniatures impregnades de un sentiment de la natura, e de la vida pagessívola.

S' errá de un punt per guanyar la flor lo mestre notari Guillem Tell e Lafont, auctor de la poesia: *La mort de les flors*; e s' errá de dos punts n' Anicet Pagés de Puig, auctor de *Borraxera*.

L' *Englantina d' or* fone otorgada á en Adriá Gual, scriptor stravagant, gran rebuscador de stranyeses, com mes stranyes mellor, car la donen en dir que son mes modernistes. Sa composició *Els segadors d' are* es un cant desafinat sense rimes, mas ab moltes assonancies, e que á tall de singlot li torna sempre á la boca lo crit de «¡bon colp de fals!» per matarho tot, mas que volentho tot matar lo únich que mata verament es lo bon gust per la ben ajaçada poesia, art squisit que mal pot pendre per belleses les imperfeccions e aspreses mal limades.

Molt poch han de valer las composicions *La pedra dreta* de 'n Borí e Fontestá e *Romanç de cego* de 'n Pagés de Puig, guanyadors dels accessits. si no aventatjan á la premiada ab l' Englantina. No havent sigut legides no pot dirse, mas lo cert es que quedant ignorades no feren ombra als *segadors d' are*, los quals ab tot y fer tan mala feyna, guanyaren tan bon jornal.

E á recullir la *Viola d' or é argent* fone cridat, lo propi n' Adriá Gual, auctor de una imitació molt neula de la cançó popular «La Mare de Déu—quan era xiqueta», trista e infelic parodia que se 'ns vol endossar també com á gran inspiració modernista. En loch de premiar aytals bestieses, hauria valgut mes que 'l Consistori agafant al infantil auctor....

Pero, vaja, els ho diré en vers; es mes bonich:

«Bons mantenedors
dauli la maneta;
portaulo á costura
á apendre de lletra.»

Accessits á la viola: *Memento* de 'n Joan Manel Casademunt e *Ojival* del ja smentat Guillem Tell Lafont, qui si com á poeta guanyá sols lo segon accessit al premi de la *fé*, te *fé per donar* com á notari.

Gran número hi hagué de premis extraordinaris, oferts per bisbes e seglars, que otorgats foren uns e altres no, é ne foren també legits quelcuns dels traballs premiats e altres no.

Foren cridats Raymond Caselles, mestre tintorer e criticaire de pintors, e N' Antós Damians e en Lluís Vía, guanyadors respectius del premi e 'ls accessits oferts pel Consistori als mellors traballs en prosa scrits, que traguessen de les orelles el regust de les ratlles curtes.

E seguidament fone cridat N' Anicet Pagés de Puig, poeta de brahó e destre artisá de la paraula que molt belles coses sab dir sempre ab las pus belles images que al mon sien, e que en boca de Mestre Aguiló moribont posa molt enlayrats conceptes.... e alguna cosa que no es prou certa, com la de que 'ls lops van sols, essent aixís que van á colles formant lopades.

E detrás de 'n Pagés comparegué un tal Jacme Boloix ab trajos e andansés d' escolá d' enterro qui 'ns amohiná larga stona contantnos en forma fort vulgar e adotzenada la vida e miracles del beato Jo-

seph Oriol, citant entre altres prodigis que á Barcelona per spay de cinch anys no 's feren crosses, lo qual degué esser en gran perjuhí, enfado e descontent dels Clausolles de aquell temps, que no podentse campar la vida tindrien de plegar la botiga. Major miracle emperó hauria complert lo Beato Oriol, fent que la composició de 'n Jacme Boloix, tal com es ramplona, hagués sigut poética com ho son les de Mossén Cinto, quan glosa coses de sancts e sanctes ab forta e vera inspiració.

Del mateix Jacme Boloix resultá ser la composició *Lo Rosari de Maria*, e ja 'm venien tremolins pensant que anava á legirla, mas no legintla 'ns perdoná la vida. ¡Que Déu li pach!

Fonc cridat seguidament lo guanyador del premi del Bisbe de Barcelona, qui resultá esser lo clerque Mossen Joseph Gudiol, l'únich prebete de la festa d'enguany, e encare empeltat de conill, ja que á mes de Gudiol, Conill se diu de nom de mare.

E encontinent fonc proclamat lo nom de Mestre Ubach y Vinyeta, auctor del romanç *La conquesta de Menorca*, que tampoch fonc legit, car s'anava fent tart e 'ls aymadors de la gentilesa no staven de romanços.

E proclamat fonc també lo nom de 'n Enrich Prat de la Riba, auctor de un *Compendi de la Historia de Catalunya*, e 'l tan repetit de 'n Pagés de Puig que ab sa poesia *La Filosa*, se guanyá forts picaments de mans, car cert es que la *Filosa* fila molt bé.

Dos nous auctors premiats: en Joseph Sorribes e Riera e en Ramon Nonat Comes auctors respectius dels traballs en prosa: *Lo compromís de Casp e Sant Bernat Calvó*; al presentarse á recullir les joyes precehiren á la proclamació del gentil poeta n' Arthur Masriera, qui scapat dels jesuites ab los quals s'havía convoyat, ha tornat als braços de la Verge Poesía.

E la doná en cañtar al defunct guayta Maurí, aquell de la barba blanca, que ab un burret quiscun jorn pujava al castell de Montjuich e mirava sempre ab l'ullera de larga vista e ab les boles feya senyals e així's guanyava la vida. ¡Pobre Maurí! ¡Morí de velle-sa! E aixó que

per pagarli les feynes
com qui diu res,
cada diari li dava
cent rals al més.

La poesia de 'n Masriera diu d'esgayrada molt crues flectomies contra 'ls casteláns de Madrit qu'en tot se fiquen e fan sempre lo que volen sense engaltar, e que fins deixen podrir als vaixells xichs en los Ports, mentres engreixen ab fortes subvencions e altres gangues als grans navilis de la Companyia Transatlántica.

L' ARCALDE

EN LA INAUGURACIÓ DE LA FIRA-CONCURS AGRÍCOLA



Pajés I

Batlle del poble de Barcelona.

E per fi de festa l'advocat vigatà Raymond d'Abadal legí un parlament de gracies ple de lochs comuns, vera longanica de fábrique de gust bastant estantí.

* * *

Aixís fonc com termená la festa dels Jochs Florals en l'any XL de llur restauració, en la qual com se pot ben veure, per lo dessús scrit, hi hagué de tot: poesies inspirades e algunes altres que no poden anar ni ab corrioles: aplaudiments calurosos e badalls de fástich: conceptes discrets e intemperancies sbravadades.

E vull finalment que consti com pera referme del cansament de tan larga sessió, e com sigués ja hora de berenar, al eixir de la Lotja seguint les inspiracions del brau cavaylher Sanct Jordi, (que may me desampari) me 'n aní á la Font del Gat á menjar una bona plátera de caragols ab ceva, prenent aixís força e dalit per escriure la present ressenya.

P. DEL O.

RESIGNACIÓ

*Vales más para soñada
que para ser poseída.*

MORETO.

Coneixent qu' es tasca inútil
parlarte del meu amor,
puig com el sento jo tú no ets capassa
ni de senti'l ni de pensa'l tant sols,
m' he fet lo ferm propósit de no dirten
ni un mot may més guardántme'l per mí tot.

L' immens goig que jo esperava
trobí un día en ton amor,
en las horas plascents dels bells ensomnis
el fruitre igualment, fruitre sol,
puig evocant ta imatge 't tindré meva,
no tal com ets, sino com te vull jo.

M' enmirallaré en tas ninas
clohent ta boca á petons,
y fosas nostras ánimas en una,
sentint hátre mon pit contra mon cor,
estreta fortament entre els meus brassos
gosaré mentalment de ton amor.

Ja veus com ni 't necessito
per possehirte del tot.
Tú hi perdrás més que jo. Ta carn grollera
podrá extremirla una hora brutal goig,
pro 'l goig supré m' d' un ánima qu' estima,
lo fruitre d' un cor
que troba un cor igual ab qui confondres,
aixó tan sols
podré sentirho jo que sé estimarte;
tú, no!

JOAN GARÍ.

UN BITLLET DE CINCH DUROS

¡Qué bonich era!...

Al mitj, lo retrato de 'n Goya, gran pintor de manolas y gent de rompe y rasga.

A la dreta, un capitell de columna, una lira, una corona de llorer, un paper de solfas y un llibre enquadernat.

A la esquerra, un busto de guix, una paleta, un feix de pinzells y un cove de fruyta.

Y á sota de tot aixó, en lletres claras, enérgicas y fins á cert punt elegants, aquella inscripció encisadora: *Veinticinco pesetas.*

¡Cinch duros!

Si bé es cert que cinch duros no significan una fortuna y que difícilment trobaríam en cap nació ci-

vilisada un ministre que per aquesta cantitat se dignés parar la ma, fora insigne temeritat negarlos tota importancia y deixar de reconéixer, que aquí y en los temps que corrém cinch duros representan positivament alguna cosa.

Jo, al menos, aixís m' ho figurava.

—¡Que se 'n poden fer de calaveradas ab aixó!— m' deya á mí mateix, mirantme 'l bitllet y examinantlo per davant y per darrera, per por de que degués lo seu origen á *viles imitadores*.

Pero, no, era bo; tan bo com pot arribar á serho un bitllet fill llegítim y natural de la máquina del Banch y refrendat per firmas tan conegudas—entre la gent de quartos—com las de Albacete, Llorente y Casany.

—Vinticinch pessetas—anava dihentme jo—son cinch duros, cent rals, dos mil cinch cents céntims de pesseta. Ab aquests diners puch pendre café cent vegadas, pujar al tranvía dos cents cinquanta cops, comprar lo *Noticiero* cinch centas nits... permétem, en fi, una pila de llibertats de las quals es bastant difícil disfrutarme sense anar provehit de fondos.

¡Tinch cinch duros! ¡Cinch duros!

De sopte:

—¿En qué 'ls té?—va dirme una persona de bon cor.

—Miri—vaig contestarli, ensenyantli, perque no s' atrevis á duptarho:—en un bitllet de Banch.

—¡Infelís! Ja cal que vaji á canbiarlo desseguida.

—¿De veras?

—¿Aixó no sab? Cambíhil, cambíhil y no perdi temps.—

¡Y jo, que vivía en la pastoril creencia de que 'l retrato de 'n Goya era 'l verdader evangeli... del portamonedas!

Vaig corre al cambi ab lo bitllet á la ma y 'l desconsol en l' ánima. La noticia era certa: las vinticinch pessetas del paper, al transformarse en monedas de plata, van comensar á minvar. ¡Los cinch duros ja no eran cinch duros!...

—¡Qué hi farém!—pensava jo consolantme filosóficamente y contemplant los restos del naufragi de mas ilusions:—á pesar de la baixa del bitllet, per ara d' aquesta plata encare puch comprarne una quarantena de pans.—

Aquesta perspectiva m' aixamplava 'l cor.

Quan tantas y tantas son las personas que 's veuhen en apuros per procuráren un no es una verdadera delicia poder exclamar: — Jo sol ne tinch quaranta, quaranta pans de tres lliuras que á la presentació d' aquest grapat de pessetas me serán entregats immediatament?...

Per fer la proba, vaig arribarme al forn.

—¿Veu aquests diners?

Lo forner va contarlos ab tota escrupulositat.

—Ja están vistos.

—¿Quánts pans ne surten d' aixó?

—Trenta.

Alló no era lo que jo m' imaginava.

—¿Trenta no mes? A mí 'm semblava que hi havia diners per quaranta.....

—Avants sí, pero ara, desde que 'l pa s' ha apujat, ja comprén vosté qu' es impossible.—

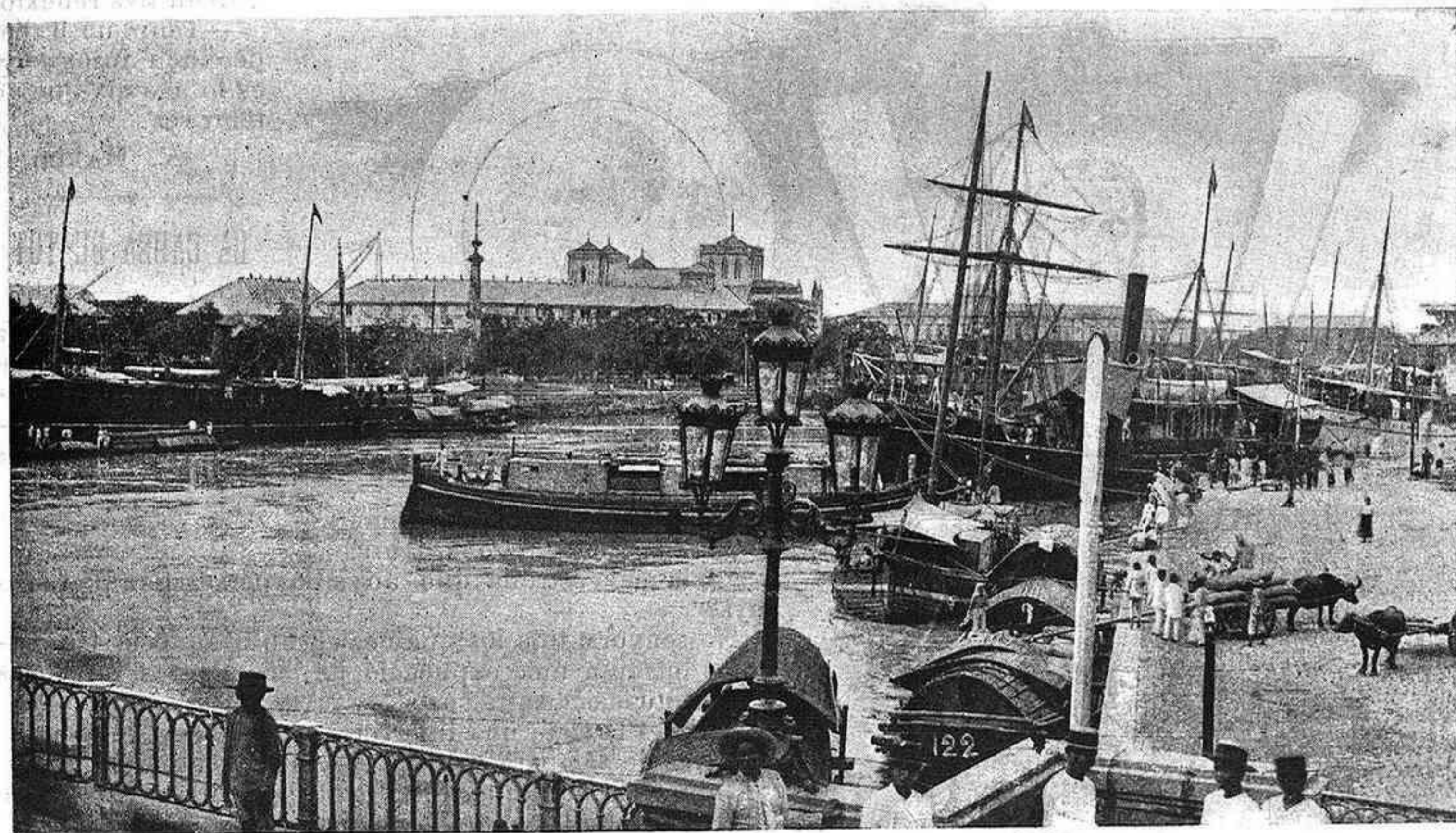
Comprento ó no, va ser precis conformarm'hi, y 'l forner va entregarme trenta pans de tres lliuras, á cambi del meu grapat de monedas de plata.

—¡Lo qu' es la fantasía del home!—deya jo, tot transportant el pa adquirít:—¡ves en qué ha vingut á convertirse aquell bitllet de banch! ¡En trenta miserables pans de tres lliuras!—

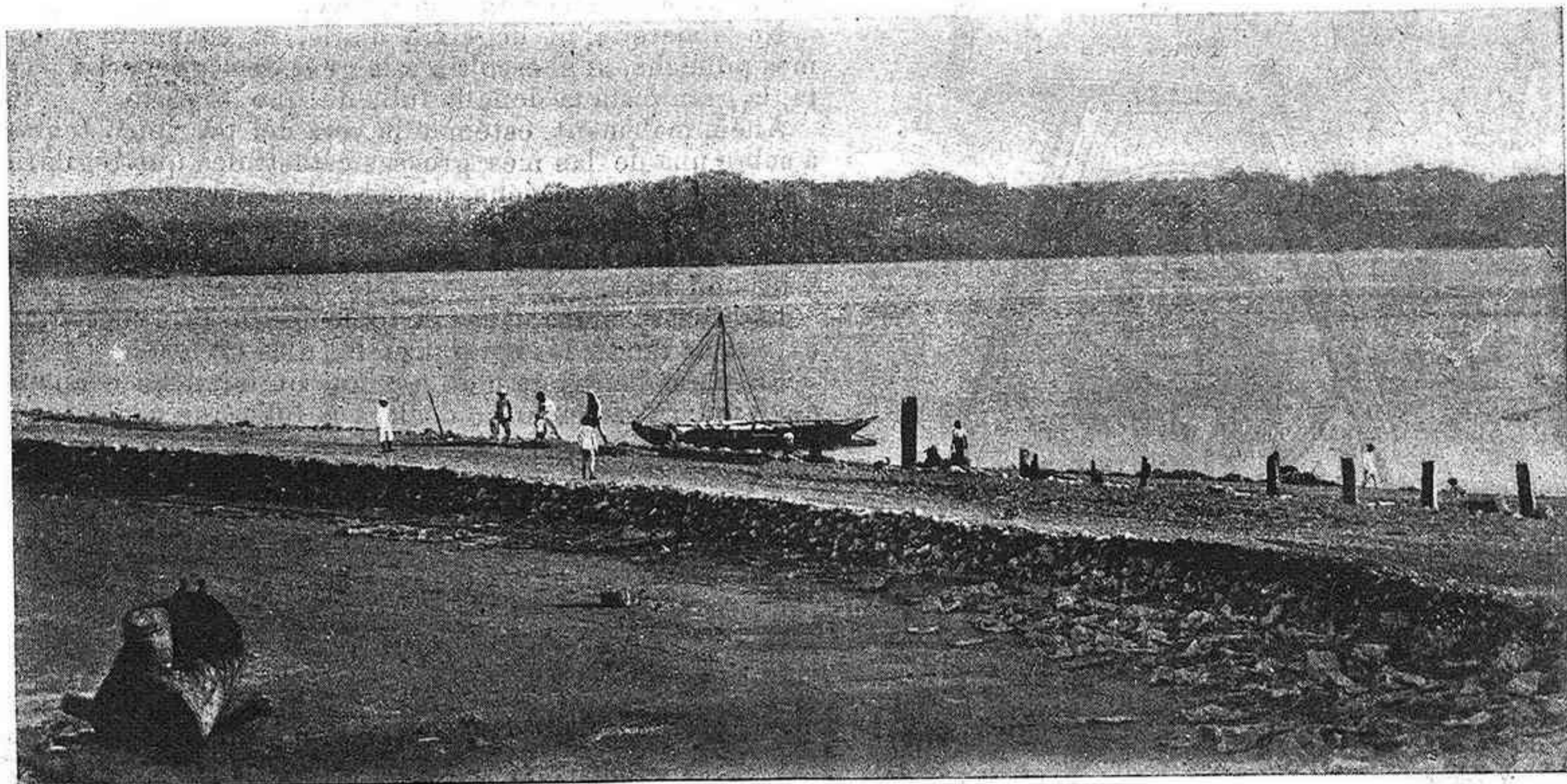
Aquí va acudirme un dupte. ¿Las pesarían de débó tres lliuras aquells pans?

¡Y qué havían de pesar!... Vaig volguerho mirar

NOTAS FILIPINAS



Lo port de Manila, desde 'l pont del Rey.



CAVITE.—Istme de Noveleta.

en la balansa de casa... y 'l que no era curt de tres unsas ho era de quatre, altres ho eran de cinch, altres... No ho vaig acabar de repesar per no disgustarme. ¡Ni un, ni un dels pans comprobats arribava á la mida!

—¡A lo qu' hem descendit!—tornava á exclamar jo ab sincera amargura:—¡escatimar lo pa de blat á rahó de quatre ó cinch unsas en cada tres lliuras!

La gana, á pesar de tot, es perfectament compatible ab las lamentacions amargas, y vaig posarme á menjar.

A la primera mossegada no vaig trobarhi res d' extraordinari; á la segona vaig fer una mueca; á la tercera... lo paladar va dirme que aquell pa no era de farina pura, sino d' una mescla de blat, ségol y blat de moro, que no hi havia dents que li plantesin cara.

—¡Aquí descansa 'l bitllet de cinch duros!—vaig pensar recordant las diversas y rápidas evolucions del retrato de 'n Goya:—¡Ni alló eran vinticinch pesetas, ni 'ls quaranta pans eran quaranta, ni las tres lliuras eran tres lliuras, ni la farina era de blat!...

NOSTRES MARINOS.—LOS HOMES D' AHIR Y 'LS D' AVUY



Y vaig acabar fent-me aquesta última y definitiva reflexió:
—Tenir un bitllet de cinch duros avuy es lo mateix que no tenir res.

A. MARCH.

LA CAUSA DE TOT

Miseria, pèrdua de quantiosos interessos, dos guerres... ¿a qué creuen vostés que 's

deu tot aixó?

¿Als desacerts dels governants?

¿A l'apatia dels governants?

¿A la mala estrella que anys há persegueix á Espanya?

No senyors; tots los que per algún d'aquests tres camíns busquin una explicació de las nostras inmensas y continuadas desgracias s'extraviarán.

Tinch á la vista una fulla impresa, que ben bé pot calificarse de lámpara voltáica de dos ó tres mil *buglas*. ¡Tanta es la llum que 'l séu contingut tira sobre nostre obscur present!

La fulla es petita, pero... en los pots petits hi ha la bona confitura. Allí s'ventila y s'aclareix tot; allí 's buscan las causas, s'aquilatan els efectes y 's donan las fórmulas per confeccionar lo remey.

No 's marejin, ni llegeixin diaris, ni consultin á homes públichs, ni s'escoltin á la gent de negocis. La pista, la gran pista la dona la fulla de que 'ls parlo.

Aném malament, estém á la vora del precipici, tením á sobre una de las més grossas catástrofes que registra l' historia de las nacions, no per culpa del govern.

Ni per la suicida indiferencia del poble.

Ni á conseqüencia de la corrupció que tot ho invadeix y tot ho falseja.

La causa, l'única causa de tot lo que 'ns está succehint es... el no tancar las botigas en los días de festa.

En claras lletras de motllo y tras un minucios exámen del Antich Testament ho declara la fulla que comento.

Ens passa lo que 'ns passa porque 'ls diumenjes no tanquém.

«Terrible diu la fulla—son los castigos que el mismo Dios tiene anunciados si no se observa el precepto »dominical.»

Ja ho veuen, *terribles*; no pot pas ser mes clar. Y que aixó no ho anuncia un qualsevol, sense responsabilitat, y pel sol y únich gust de sembrar pánich: ho anuncia *el mismo Dios*, mes infalible que 'l papa y mes digne de crédito que 'l *Diari de Barcelona*.

Y que l'anunci, amenassa ó com vulguin nomenarla, no s'ha quedat senzillament en projecte, no: «Triste prueba son de su cumpli-



1. J. Navarro Fernández.—2. Patrici Montojo.—3. A. de Churruca

miento en nuestra patria... las sequías, inundaciones, terremotos, miseria, pérdida de cuantiosos intereses y finalmente dos guerras.»

¡Tot per la tossuneria de no volguer tancar las botigas cada diumenjel!

En cambi... «En cambio, el descanso y la santificación de las fiestas son fuentes inextinguibles de prosperidad... Lluvias á sus tiempos, la tierra produciendo granos, los árboles cargados de frutos, pan con hartura, paz en la nación...»

¡Ja veuhen quínas gangas ens deixém perdre!

Afortunadament—y aixó ha de consolarnos—de la mateixa desgracia n surtirá 'l remey.

Perque del modo que van posantse las cosas, aviat las botigas s' haurán de tancar, no sols els diumenjes, sino 'ls diumenjes y 'ls días de feyna.

Y llavors ¡qué bé deurá anar tot!

MATIAS BONAFÉ.

Ab sos pares la vareig aná á rebre venia de Lyon...

¡quánts anys bon Deu, que no l' havia vista á n' la hermosa reyna del méu cor!

Per fi va arribá 'l tren. La vareig veure com treya 'l caperró,

son caperró rosset, per las finestras d' un wagó gran, molt gran, magesuós.

La portella, content jo vaig obrirli y va saltar d' un bot

y besá esbojarrada á n' els seus pares espurnejantli els ulls de la emoció.

Després envers á mí va dirigirse, y ab son parlá amorós

me digué molt contenta y molt mimosa.

—¡Eh bien! comment vous portez vous jeune-home.

Molt bé, hermosa, jo vareig contestarli

¿y tú, vida del cor?

—C'est agaçant, le catalan,—va dirme— parlez-moi le français, c'est plus sonore.

Ja veus si es infinit lo que t' estimo, ja veus si ha de ser gran lo méu amor, que t' hi permés que devant méu insultis á la Patria que tant estimo jo.

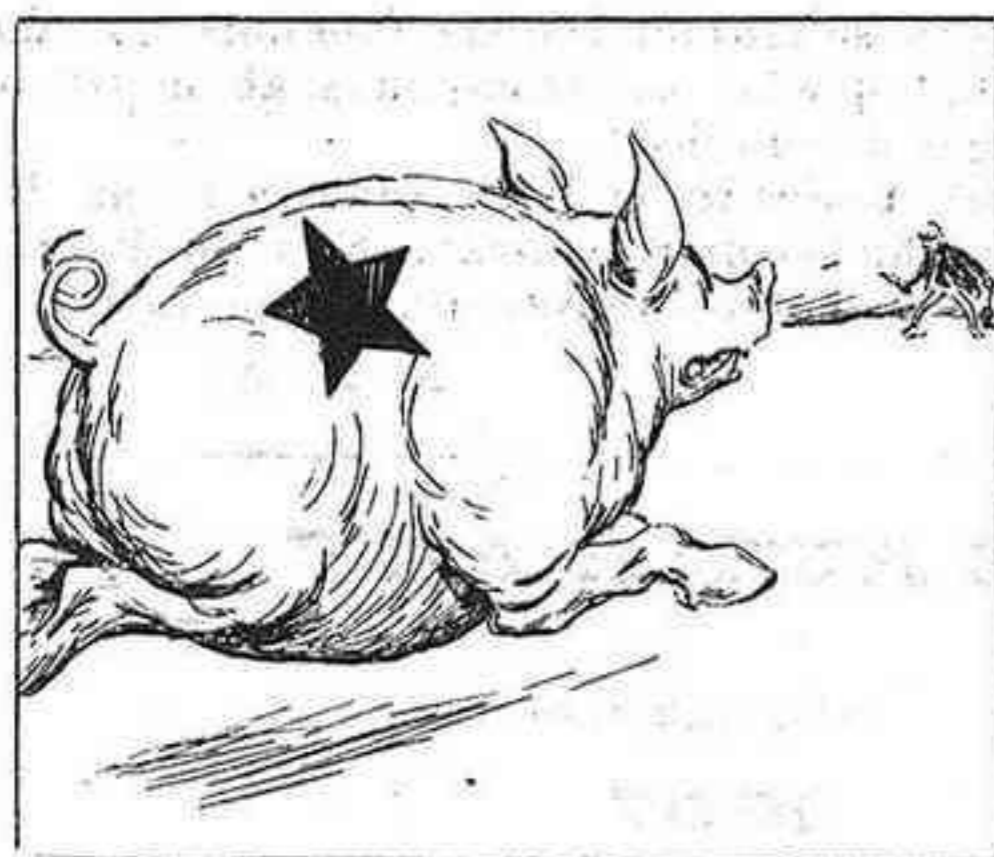
SURISENTI.

LLIBRES

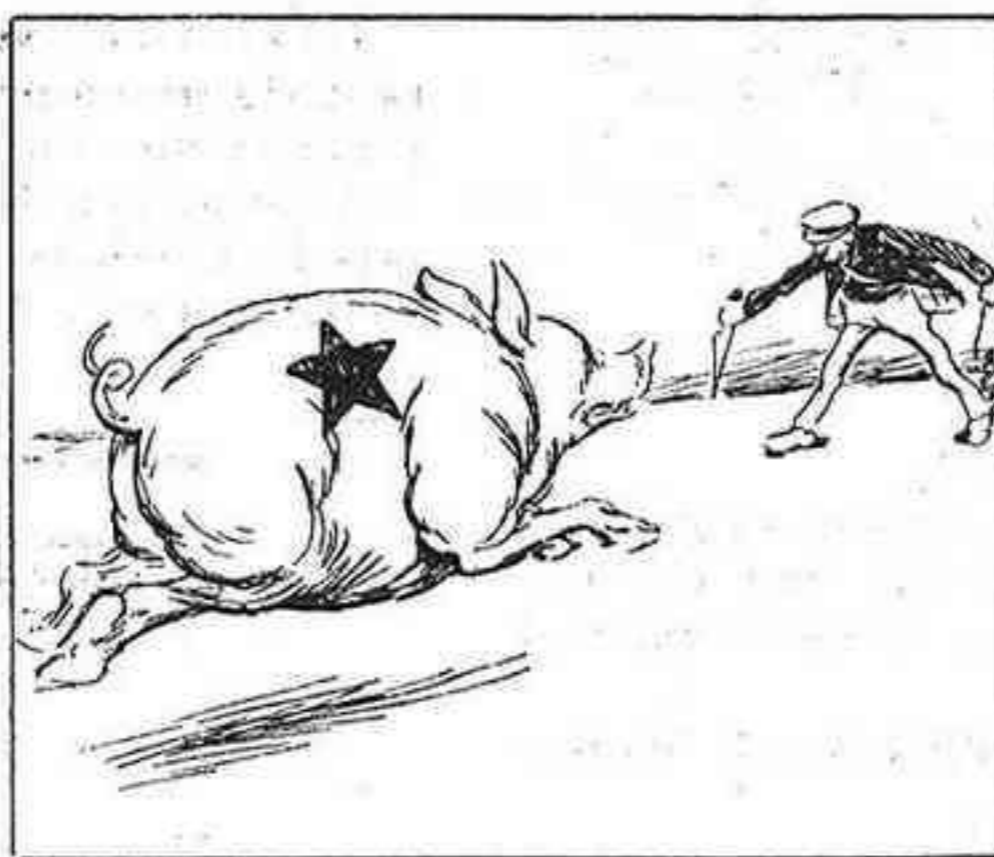
HISTORIA DE CATALUÑA por D. ANTONIO BORI Y FONTESTA, Director de una escuela municipal de Barcelona.— Una historia de la terra catalana breu y compendiosa, escrita ab senzillés, precisió y en un istil clar y correcte es un llibre útil que vé á omplir un buyt que 's deixava sentir en la literatura pedagógica. Ha vingut á subsanar aquesta deficiencia l' obreta objecte de las presents ratillas. En lo successiu podrán los mestres de las escolas utilizar la *Historia de Catalunya* de son comprofessor Sr. Bori, en la seguretad de que resha de interessar tant als alumnos cataláns com poderse enterar de la historia de la terra que 'ls ha vist náixer; desde 'ls primers temps coneguts fins als nostres días. Podrán també 'ls Ajuntaments de Catalunya destinar aquest llibre á premis de fi de curs, en la seguretad de fer un molt agradable obsequi als alumnos que logrin adquirirlo.

L' obra s' hi presta, no sols per l' amenitat de la materia que conté, perfectament condensada, sino també per

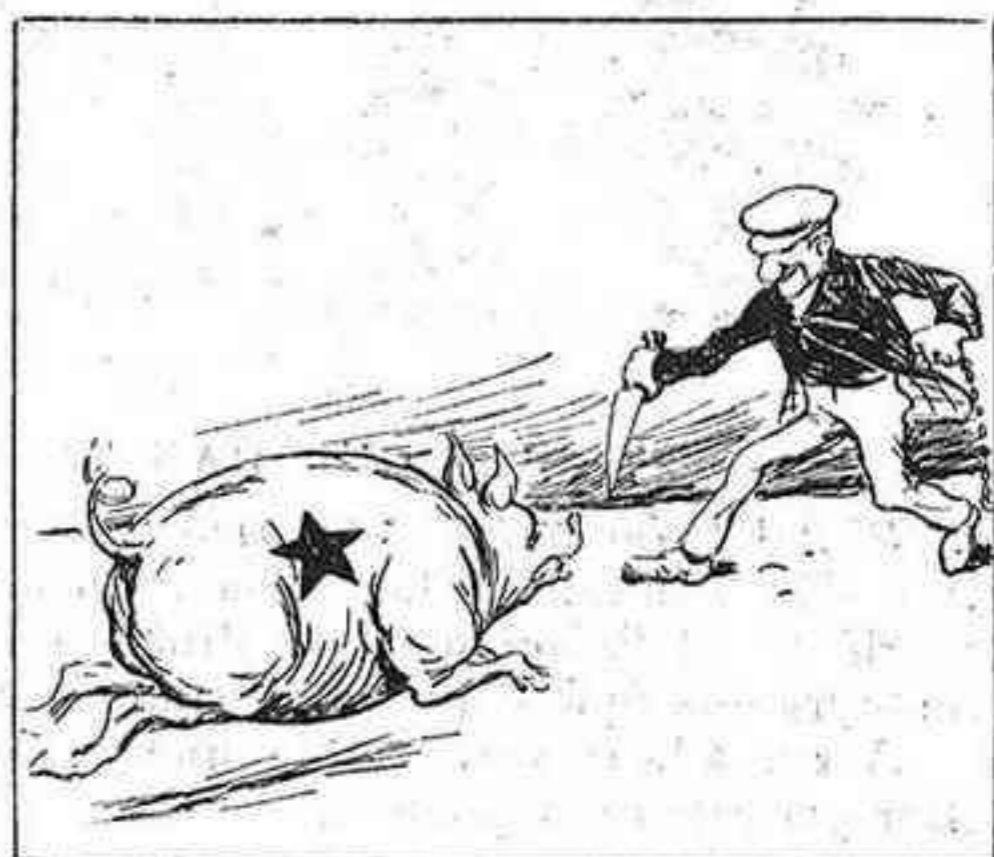
LAS APARIENCIAS ENGANYAN
Ó 'L SOMNI D' UN PATRIOTA



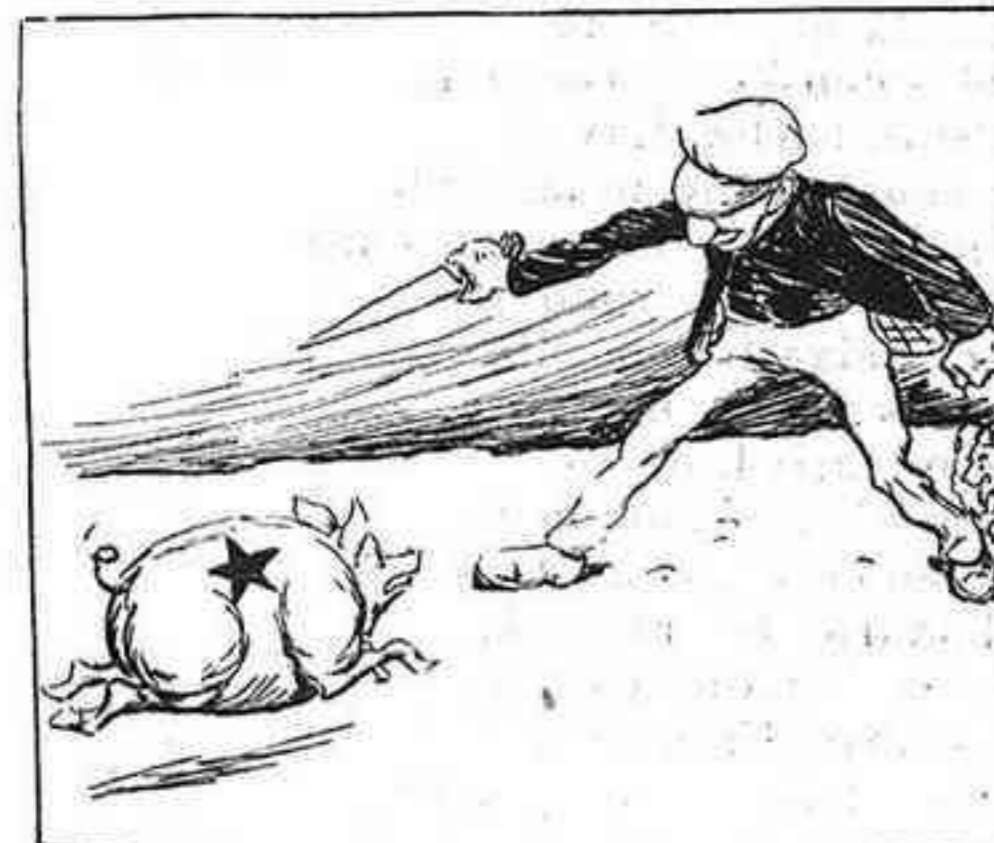
—¿Qu' es alló? ¿Una rata?... ¿A qué va que me la menjo?



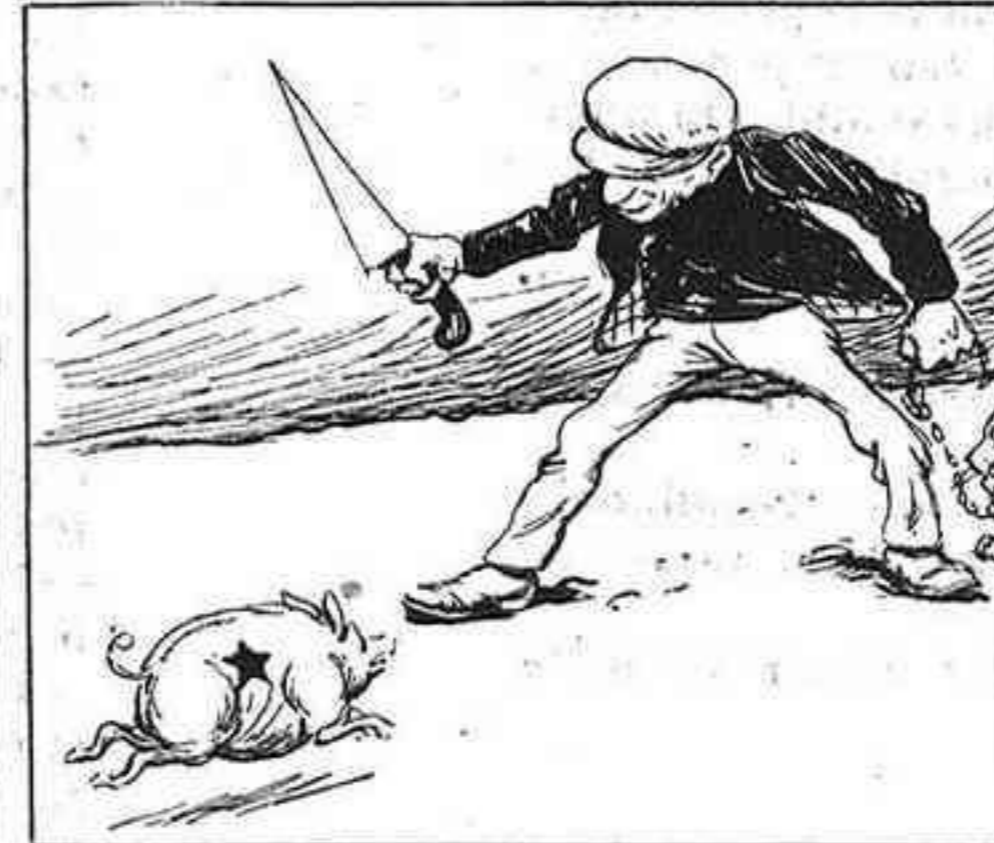
—¡Vaya si me la menjo! Ja pots confessartel!...



—¡Caramba!... 'M sembla que la tal rata es més grossa de lo que 'm creya.



—Y com més s' acosta, més grossa la veig.



—Tan grossa... tan grossa, que hasta 'm fa pór.



—¡Verje Santissima! ¡Camas ajudeume!...

estar ilustrada profusament ab vistas de monuments antics y grabats que representan alguns dels fets més culminants de la Historia catalana, al mateix temps qu' enquadernada ab molt bon gust.

Ab la seva publicació, lo digne professor Sr. Bori, que es ademés un escelent poeta catalá ha prestat un nou servey de inapreciable valor, á la difusió de las aficions històriques entre la infancia y la joventut, base ferma de amor y admiració á la terra catalana; que may, per molt que ho siga, será prou admirada y prou volguda per sos fills.

LA MUJER ESPAÑOLA Y AMERICANA.—*Su esclavitud, sus luchas y dolores.*—*Reseña histórica* per D. E. RODRÍGUEZ SOLÍS.—Estudi interessant, molt rich en datos històrics y atinadas observacions. Lo Sr. Rodríguez Solís que á sas condicions d' escriptor brillant, reuneix las de pensador profund y sociólech expert, s' aparta resoltament de las tendencias feministas, que alguns esperits amichs de distingirse s' esforsan en posar en boga, contrariant l' obra de la naturalesa.

La dona té qualitats propias y distintivas que la diferencian essencialment de l' home. ¿A qué, donchs, la pretensió de volerla confondre ab ell?

Molt al contrari: reb la dona de l' home una influencia considerable, com si sigués formada de una materia mes dúctil subjecta á l' obra del sexo fort. Baix aquest punt de vista, lo Sr. Rodríguez Solís ofereix en síntesis molt justas y eloqüents las diferents transformacions que á través dels temps ha anat experimentant tant la dona d' Espanya com la dels pobles americans, baix la influencia directa de l' home que l' ha guiada. Bona ó dolenta ha sigut, segons la bondat ó la maldat del home en las distintas épocas y en los diferents païssos en los quals hi predomina la rassa espanyola.

Lo llibre, escrit ab galanura, claretat y correcció, está plé de amenitat, recomenatse á l' atenció de totas las personas amants de saborejar la mel de la historia, perfectament depurada per un esperit creyent en lo progrés y amant sincer y respectuós de la mes bella meytat del género humá.

RATA SABIA.



ELS QUE HAN TANCAT

Ni del *Principal* ni de *Romea* se 'n canta gall ni gallina: tots dos han tancat las portas, ab la particularitat de haverho fet el *Principal* despedintse á la francesa y deixant enlayre una funció que tenia anunciada.

Aixís, á la fresca, sembla que una empresa 's troba millor per esperar l' istiu.

LICEO

Lo benefici del tenor Bonci 's veje extraordinariament concorregut.

A més de *La Boheme*, lo beneficiat ens feu saborejar la romansa del *Faust* «*Salve dimore*» cantantla de una manera deliciosa.

Varias combinacions s' havian fet, com la representació del *Barbero* y la mateixa del *Faust*, que tenian per base la continuació del tenor Bonci, pero segons sembla, la qüestió de la elevació dels franchs ha vingut á tirarlas per terra.

Las empresas que cobran en pesetas no poden pagar en franchs.

Per mes que s' esforsan, no 'ls es possible arribar á las notas sobre-agudas.

De manera que la qüestió dels cambis no sols influheix en lo pa y demés sustancias alimenticias, sino també en las exquisidats del art lírich.

¡Aixís sigués tan fácil prescindir de las primeras com de las últimas!

TIVOLI

Convertit novament en *Circo Equestre*, la empresa Alegria ha presentat una *troupe* acrobática, cómica y gimnasta, en la qual hi figuran alguns artistas celebrats dels

circos de París y de Londres, com los clowns Oster, Laux, Palisse, y 'ls germans Carpi, 'l contorsionista Mr. Rip, los atletas Mrs. Cacetta y Víctor, los jongleurs Mrs. Maxini y Beati, 'l ciclista Arisó y las notables artistas Fanny, Encarnació y Celia Zampa.

Las primeras funcions han sigut molt del gust del públich, que ha omplert á vessar no sols las localitats sino fins los passillos del espayós teatro.

NOVEDA'IS

Del 15 al 20 del present tindrà efecte la obertura per la companyia del *Teatro español* de Madrid.

Obra de inauguració: *El vergonzoso en palacio* de Tirso de Molina.

Entre las produccions que serán posadas en escena n' hi figuran algunas de Lope de Vega, Calderón, Tirso de Molina, Alarcón y Beaumarchais refundidas pels Srs. Luceño, Echegaray, Díaz de Mendoza, Liern y Valdés y ademés las obras novas: *La calumnia por castigo*, *La duda* y *El hombre negro* d' Echegaray; *El padre Juanico* de Guimerá; *Liliput* de Lluís de Anorena; *El regimiento de Lupión* de 'n Pau Parellada; *Silencio de muerte* de 'n J. Gálvez y *Boca de fraile* de 'n J. Feliu y Codina.

La temporada ofereix, donchs, poderosos alicients que sabrá apreciar d' una manera deguda 'l públich de Barcelona.

CATALUNYA

Ab sols consignar que continuan proporcionant molt bonas entradas los sainetes lírichs *La Revoltosa* y *El Santo de la Isidra*, sense que per ara 's pensi ab cap mes estreno, cumplirém l' encàrrech de donar compte del moviment teatral de la senmana.

La empresa ha trobat en las dos citadas produccions dos minas inagotables.

GRAN-VIA

L' apropósit patriótic *¡Despierta Espanya!* del Sr. don Rafael del Castillo, va ser molt ben rebut.

Desgraciadament los mals d' Espanya, fills dels *despropósitos* dels governs, no 's curan ab *apropósitos* de poeta.

Lo tenor Cassanyas ha reaparescut en aquest teatro cantant la indispensable *Marina*.

NOU RETIRO

Lo próxim dissapte se reanudarán las funcions, que durant algun temps han quedat interrompudas ab motiu de pintarse no sé quinas decoracions.

A jutjar pel llarch temps invertit en aques'a feyna, las tals decoracions deurán ser molt bonicas. ¡No n' hi haurán gastat pocas d' ollas de color ab tants dias de pintarlas!

N. N. N.

DE ANY Á ANY

—DIÁLECHS—

1897

—Estigui bona.

—¡Agusti!

¿d' ahont surt? ¡Ay que trempadet! está fet un jovenet, qué elegant, qué guapo.

—Sí,

Deu-ni-dó, pero vosté també 's conserva fresqueta, fa un sota-barba, Layeta....

—Ja veurá: ¿qué 'm falta? Ré.

No tinch res que 'm dongui pena, menjo bé, dormo tranquila.

—¡Tira peixet! ab la pila de valors de tota mena que son marit li deixá pot ben bé riures del mon.

—Es ben cert, ¡pobre Ramón!

per deixarm' bé treballá.

—Deu tenir molts paperots entre Cubas, Fransas y....

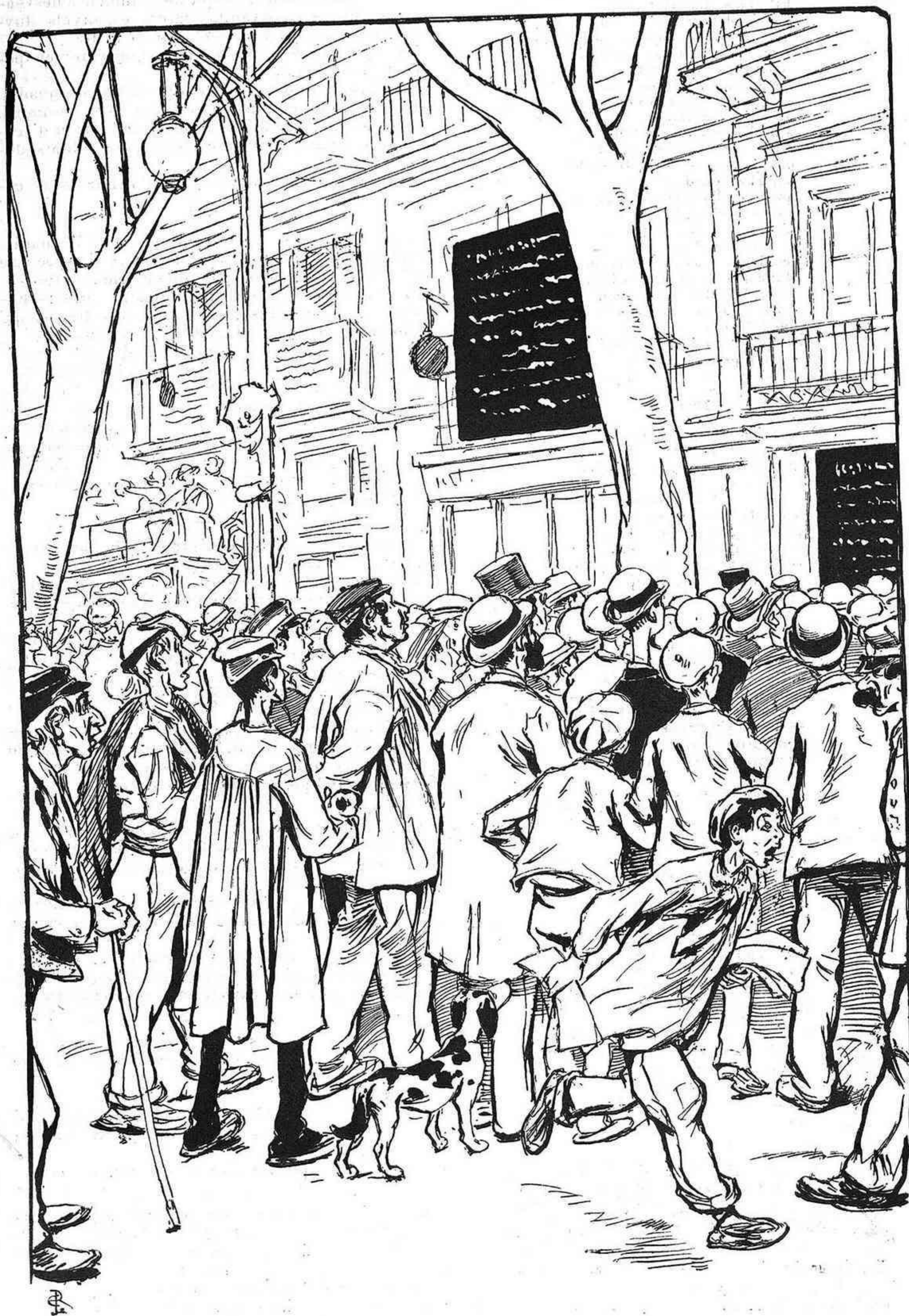
No arrufi 'l nas, ja ho pot dí;

no soch d' aquells tabalots que no guardan cap secret.

—Fugi, home, ja 'm consta, ja

ÚLTIMAS HORAS

•SERVICIOS TELEGRÁFICO, TELEFÓNICO, FONOGRAFICO, MICROFÓNICO Y AÉREO•



Madrid, 5, 8 t.
Habana, 4, 9 n.
París, 5, 4 m.
Londres, 5, 2 m.
etc., etc.

(Dibuix de J. Lluis Pellicer)

CINCH céntims

que ab vosté 'm puch descansá.
 —Donchs explíquim'ho clá y net
 —Tinch Cubas del sis, del cinch,
 Filipinas, Exteriors,
 y en fi: dels papers millors
 que hi ha á Espanya, de tots tinch,
 y cap m' ha dat cap disgust.
 Arribant el venciment
 tallo 'l cupó, y al moment
 vaig á cobrá: aixó es un gust.
 Ja major felicitat
 á n' al mon no 's pot tení.
 Miris: tan sols li haig de di
 que, ja ho sab, m' he trasladat
 á n' el carrer d' Aragó
 que al de Balmes fa xanflá,
 y ni 'l carril de Sarriá
 ni 'l directe, que fa pó
 lo terratrémol que mou,
 han lograt may despertarme:
 Res del mon pot desvetllarme
 perque res del mon me cou.
 —Ja té un benestar Layeta
 que l' hauríam de parti
 Escolti: ¿s vol casá ab mi?
 —Ja 'n parlarém.

—¡¡¡Ay rateta!!!

1898

—Agustí jo 'm mataré.
 ¡Deu meu! ni dormo ni menjo;
 si aixó no s' arregla 'm penjo.
 —Calmis.

—¡Com ho diu vosté!

Tots els valors van per terra,
 sembla que s' obri l' infern,
 y tan tranquil el govern....
 —¿No veu que hi ha tanta guerra?
 —A casa sí que n' hi tinch,
 perque aixó ja dura massa;
 val més lo paper d' estrassa
 que aquestas Cubas del cinch
 Agustí, ¿cóm ho faré
 si baixan tant cada día?
 —No s' amohini: economía.
 —Ja he comensat.

—Jo també.

—Ja 'm vaig traslladar ahí
 á un carrer estret y brut,
 que bé n' hi ha de quietut;
 donchs fill meu, no puch dormí.
 —¿Quán se 'n fa del pis?

—Tres duros

pro ni aquests podré pagá.
 —¡Dona! tot s' arreglará;
 y després ¡que tants apuros!
 ¿Sab lo que ara podém fé?
 es la nostra salvació:
 Jo puch ferli de *senyo*
 sense serho.

—Bueno, y qué?

—Si van las guerras encesas
 y no 'ns pagan els cupons
 busquém quatre ó cinch minyóns
 y *nada*, posém dispesas.
 —¡Quín rebaix!

—Pro es un remey.

—Veig que al fi m' hi hauré d' ajeure
 ¡Si fos home anava á treure
 las tripas de 'n Mac-Kinley!

L' AVI RIERA



El primer de maig será en lo successiu un día de
 dol per la nació espanyola.

En la badía de Manila, davant de Cavite s' entau-

lá renyit combat entre nostres barcos vells, debils y
 mal armats y 'ls acorassats poderosos de la Repúbli-
 ca Nort-americana. A despit de la inmensa desven-
 tatja en que 's trobavan los barcos espanyols lluy-
 taren heroicament y sucumbiren ab honra.

Ans preferiren anarse'n á fons, que caure en po-
 der del enemich.

En lluyta tan desigual hem perdut una esquadra.
 ¿A quí la culpa de tanta imprevisió, de tan criminal
 abandono? Aixó es lo que la nació te 'l deber d' es-
 brinar, exigint ab tot rigor las responsabilitats de-
 gudas.

Y quant mes aviat millor, á fi d' evitar novas ca-
 tástrofes.

Ja sabem que hi ha, qui enecat per l' enardi-
 ment que produheix la lluyta assisteix al espectacle
 de la guerra com assistiria á una corrida de toros.

Y al veure destruhida una esquadra, crida:—Es-
 quadras!... Esquadras!...—ab lo mateix frenesí qu'
 en los toros cridaria:—*Caballos! ... Caballos!...*

Nosaltres que volém ab tot l' anhel que 'ns inspi-
 ra 'l patriotisme que 'ls nostres valents marinos va-
 jan á la victoria y no á la mort; á un combat igual
 y no á un suicidi heroich; tenint conciencia de las
 causas dels desastres suferts y dels que 'ns amenas-
 san, ens alsém de la grada, y girantnos de cara á la
 presidencia, crispats los punys, ab los ulls fora del
 cap cridém ab tota la forsa dels nostres pulmóns:

—*¡Fuera!... ¡¡No lo entiendo!!*

Ja torném á tenir la qua davant de la porta de la
 Sucursal del Banch d' Espanya.

Los rezelosos, los desconfiats, los poruchs acuden
 en busca de numerari á cambi de las estampetas del
 Banch. Inútil dirlos que no ha arribat encare 'l mo-
 ment de que la moneda de plata, rodolant rodolant
 se 'n vaja al extranger. Encare avuy els bitllets
 valen mes que la plata.

Un que no está per orgas, al ferli aquesta obser-
 vació 'm va respondre.

—Desenganyis, mes que 'ls bitllets y que la pla-
 ta, val l' home previngut. Home previngut—diu lo
 ditxo—val per dos. En sa conseqüencia avuy per
 avuy té un 100 per 100 de benefici.

He sentit contar que l' eminent Darclée no canta,
 perque tenint fixat á la contracta que ha de cobrar
 en franchs, l' empresa del Liceo 's troba ab que hau-
 ria de satiferli doble sou.

—Aixó ray—deya un filarmónich—La Darclée en
 lloch de contar en franchs ó en liras, podria contar
 en pessetas.

—De quína manera?—van preguntarli.

—Fentse traduhir las *particellas* al espanyol, y
 fins á tant volgués extremarho, féntselas baixar
 de tó.

Jo crech que la diva podria arreglarho de un' altra
 manera.

¿veu saben cóm?

Cobrant de l' empresa en pessetas. Y en quant al
 resto 'l públich li pagaria, com li ha pagat sempre,
 ab sos aplausos.

Los aplausos, per tot artista de veras, son *or*.

Un amich meu que resideix á Londres, m' envía
 un retallet del periódich *Dayli Mail* del 27 de abril,
 que conté la següent noticia, inserta ab tota la se-
 rietat propia de la rassa inglesa:

«Es tan gran l' odi que contra 'ls espanyols sen-
 ten los patriótics hisendats del Oest Chester, que

han decidit matar tots los pollastres y gallinas que posseheixen, si son de rassa espanyola.

»L' exemple del coronel Green, que n' ha mata-das sis y las ha rustidas será seguit per tots los seus amichs y convehins.»

**

Al coronel Green se li podria dir:

—Pero ximple ¿no veus que matant las gallinas se t' acabaràn els ous?

Se tem que 'l carbó arribi á faltar á la industria, en qual cas no serán fluixas la crisi y la miseria que 'ns caurán á sobre.

¡Y pensar qu' Espanya posseheix concas carboníferas molt abundants, qu' están poch menos que per explotar! ¿Cóm se comprén que no 's fomentí de la manera deguda aquest poderós ram de riquesa?

Los mateixos industrials serían los primers que haurían d' encarregar-se'n emancipantse per fi de la tutela dels inglesos.

¿Qué haurían de cambiar los engruellats de las fogaynas? Donchs els cambiavan y en paus.

¿Qué molts dels fogayners perdrian la propina

que 'ls pagan los comissionistas inglesos, per sostenir davant dels seus principals la superioritat del carbó inglés sobre l' espanyol? ¡Millor que millor pels mateixos fabricants!...

De totas maneras la qüestió carbonera es avuy qüestió de patriotisme.

La patria diu als industrials:—Ajudeume y vos ajudaré!

Cassat al vol en lo mercat de aucells de la Rambla dels Estudis.

—¿Qué tindria guatllas?—pregunta un comprador á un aucellaire.

—No 'l puch servir.

—Donchs al menos ¿sabria dirme ahont ne puch trobar?

— Prou, tiri Rambla ávall, y detinguis davant de la redacció de qualsevol periódich. Las pissarras n' están plenas. Y las hi darán de franch.

Los madrilenys se disposan á fer cara á las grans desventuras que afligeixen á la nació, celebrant una gran corrida en la qual se lidiarán 12 toros.

LOS ESTRANGIS Y LA PUJA DELS FRANCHS



Ells son los que han tret partit de tot' aquesta javana:

ab un franch ben repartit viuhén aquí una semana.

NOSTRES MARINOS

Aixó sí: serà una corrida patriòtica.
Y fins en Lagartijo s' ha ofert á despatxar un toro.
En Lagartijo desenvaynarà l' espasa! ¡La patria está salvada!

La Duse ja no va á Madrit, y com es consegüent tampoch vindrà á Barcelona.

Es una viva llástima que 'ns privi de poder admirar una vegada mes lo seu inmens talent dramátich.

A Lisboa ahont ha treballat últimament li han erigit una lápida que ha sigut colocada á l' embocadura del escenari, testimoni de sos triunfos.

La fascinadora actriu—dirá aquella lápida—va deixar als portuguesos de pedra marbre.

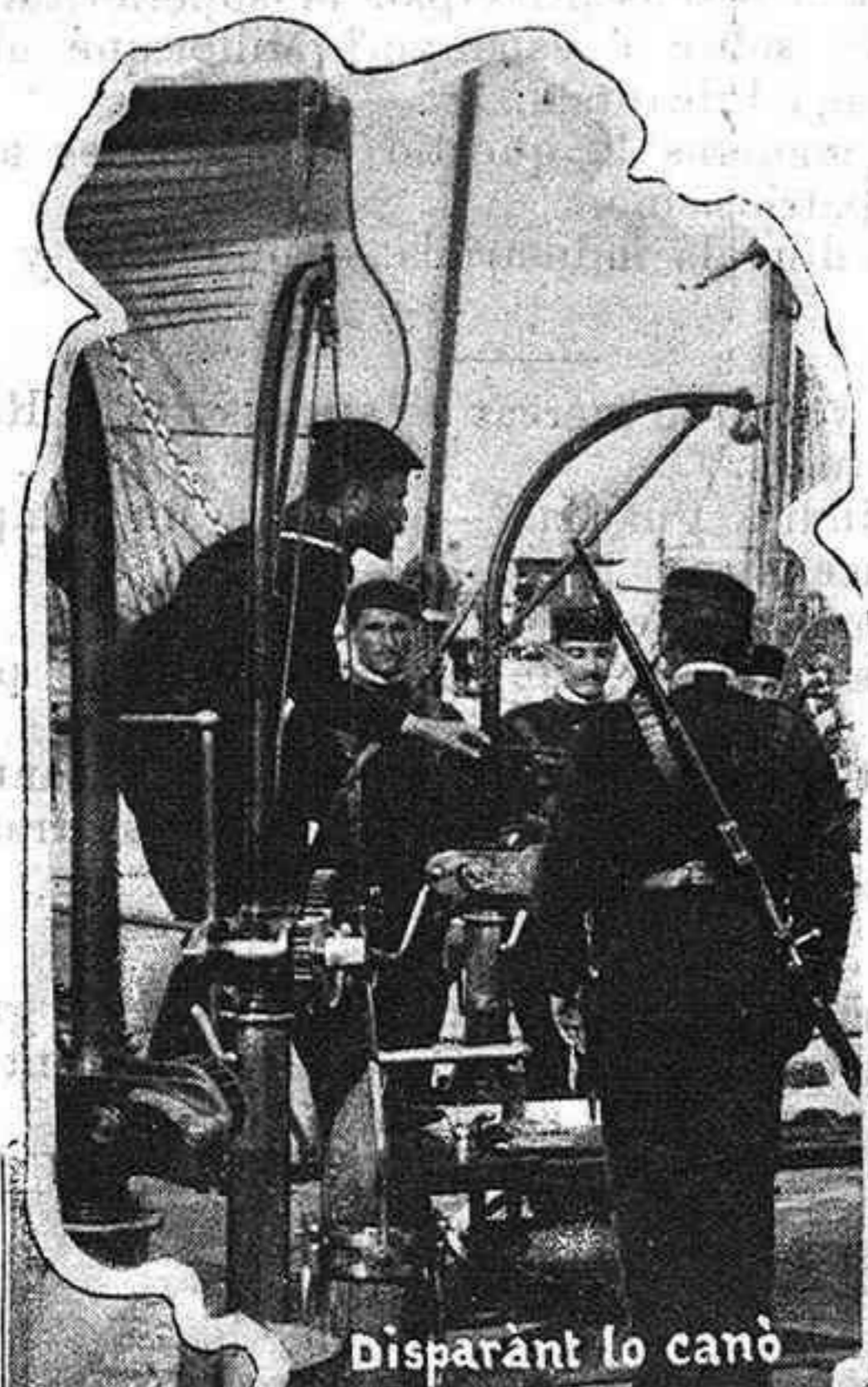
Lo "revister que 'l *Brusi* te á París, devegadas escriu unas cosas tan cayas, que un hom no pot resistir á la tentació de reproduhirlas.

Llegeixin lo següent párrafo, y vegin si 'ls hi agrada:

«El órgano principal de las mujeres, el periódico *Le Fronde*, acaba de lanzar una nueva reivindicación más rara que las anteriores. Pregunta muy seriamente aquel periódico: ¿por qué la mujer no ha de pedir que se le abra la carrera de sacerdote católico, como se le ha abierto la de médico, y como obtendrá pronto la de abogado y magistrado?»

Y tenen rahó las pobretas. ¿Per qué no ha de haverhi *capellanas*?

Si n' hi arribés á haver ¡quants y quants homes no 's disputarían la plassa de *majordoms* de sas reverencias!....



Disparant lo canò



Avants del combat.

Y en los confessionaris ahont administressin lo sagrament de la penitencia las *capellanas* mes tocadas de las divinas gracias ¡no n' hi hauría pocas d' empentas y esgarrapadas entre 'ls penitents devots del etern fernení!....

En lo Leatro Lírich donaren dilluns un notable concert alguns alumnos aventatjats de l' Escola municipal de Música.

En lo programa hi figuravan pessas de conjunt que sigueren executadas ab un ajust perfecte que parla molt en pro dels professors y del mestre Nicolau, director de la Escola.

La senyoreta Amalia González lluhí la seva hermosa veu de soprano, en algunas composicions tals com la *Cansó del Avi* de Saint Saens, la *Patria nova* de Grieg y l' *Aleluya* del Oratori *Mestas* de Haendel.

Finalment perque tot resultés agradable en aquesta festa, 's reculliren á la safata mes de 800 pessetas que ingressaren en la suscripció patriòtica.

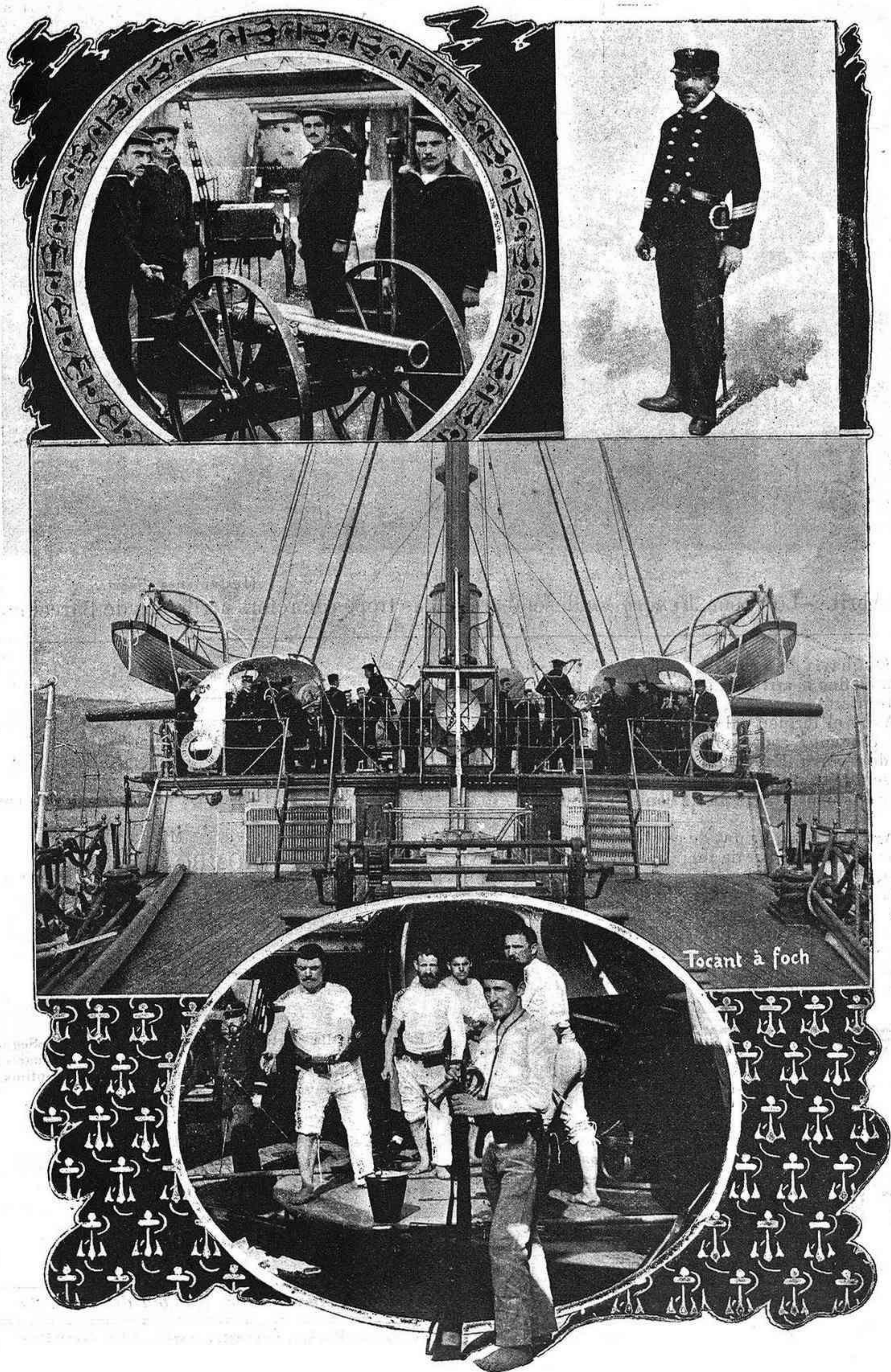
La enorme puja dels franchs, implica, com es natural, una enorme baixa en las pessetas.

Y á la baixa de la moneda espanyola 's deu la gran affluencia d' extrangers, principalment francesos, que 's veuhen aquests dias pels carrers de Barcelona.

Preparant lo disparo



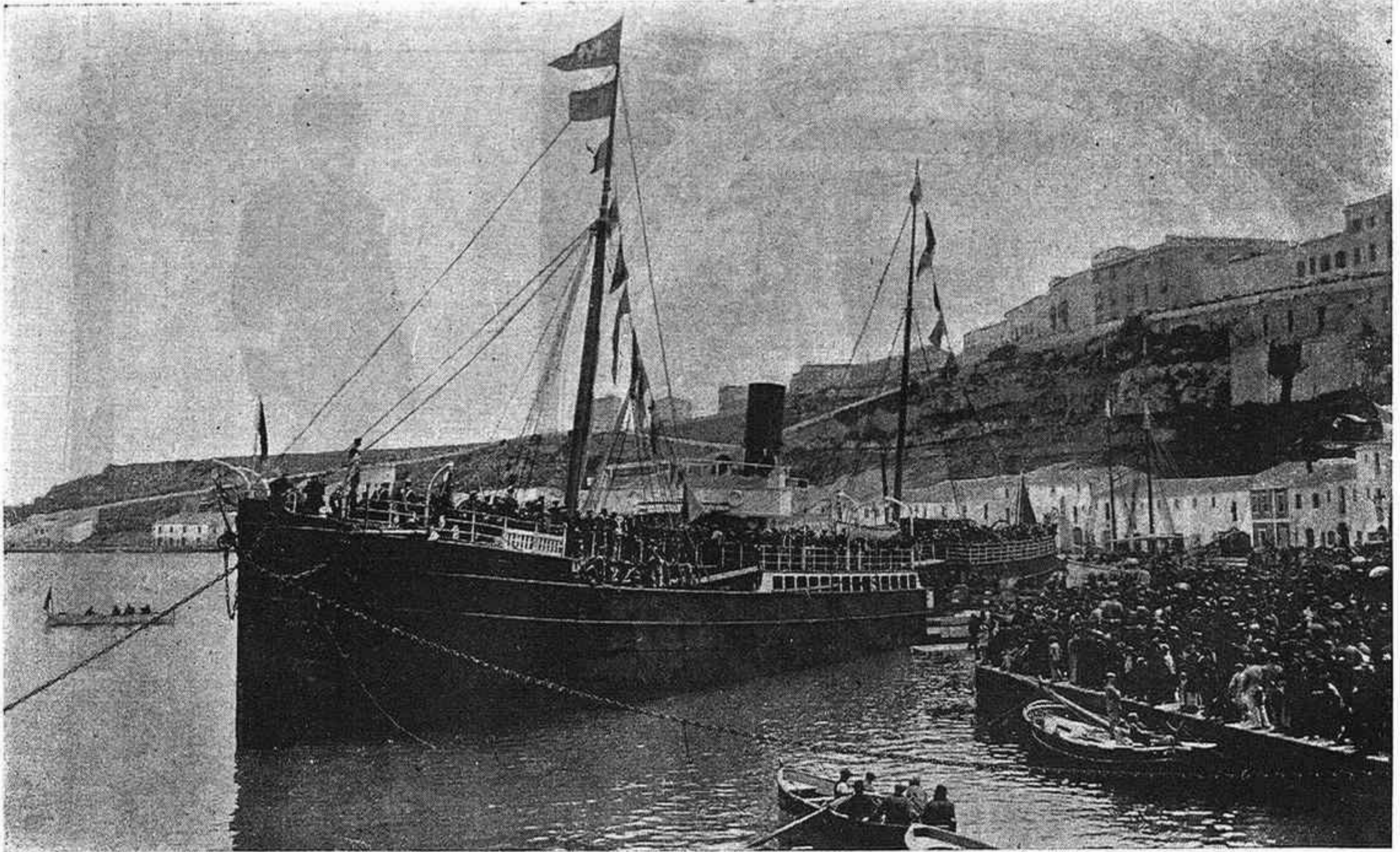
NOSTRES MARINOS



Tocant à foch

Bateria de desembarch.—Maniobras de carga de l'artilleria grossa.

EN LO PORT DE MAHÓ



(Instantánea Baltá.)

28 Abril.—Lo vapor *Menorquin* desembarcant las tropas de refors arribadas de Barcelona

¡Quí havía de figurarse que ab l' elevació dels cambis fins s' arribaría á modificar la topografía de la frontera!

Avuy el Pirineu pel cantó d' Espanya s' ha ajupit, prenent l' aspecte de una pendent suau molt fácil de recorre. En cambi pel costat de Fransa ha crescut tant, que avants de decidirse á atravessar-lo es precis consultarho molts cops ab la butxaca.

Ara que están á punt de celebrarse 'ls exámens de fi de curs, no deixa de tenir oportunitat lo següent xascarrillo:

Exámen de Agricultura.

Lo professor:

—¿Quín es lo moment més oportú per cullir las peras reals?

L' alumno:

—Quan l' amo no miri.

SOLUCIONS

A L' INSERTAT EN L' ULTIM NUMERO

- 1.^a XARADA.—*Ro-se-ga-ri a.*
- 2.^a ANAGRAMA.—*Falta—Fatal.*
- 3.^a TRENCA-CLOSCAS.—*Barcelona á la vista.*
- 4.^a CONVERSA.—*Avid.*
- 5.^a GEROGLIFICH.—*Per fé tonterias, un tonto.*

TRENCA-CAPS

XARADA

La segona es una lletra,
la primera negació,
plural de nota tercera
y 'l Tot una població.

JOANET NOVELL.

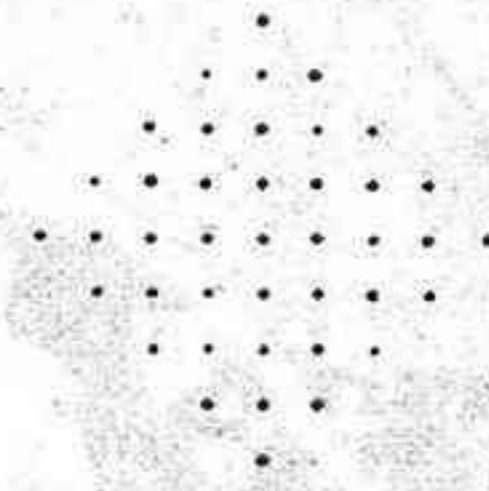
TRENCA-CLOSCAS

CESAR SALOMÓN

Formar ab aquestos dos noms célebres lo títul de una sarsuela castellana.

MELÓN CANSADO.

ROMBO



Primera ratlla vertical y horisontal: consonant.—Segona: part de la persona.—Tercera: poble catalá.—Quarta: animal.—Quinta: ciutat.—Sexta: nom de dona.—Séptima: per regar.—Octava: animal.—Novena: vocal.

P. B. VILAFRANCA.

GEROGLIFICH

Q I
10,000
X X
C C C

J. TORRENT Y M.

Antoni López, editor, Rambla del Mitj, 20

A. López Robert, impresor, Asalto, 63.—Barcelona.

ANTONI LOPEZ, Editor, Rambla del Mitj, número 20, Llibrería Espanyola, Barcelona. Correu: Apartat número 2

OBRAS DEL INSIGNE ESCRITOR SERAFÍ PITARRA
OBRA NOVA

EN JOAN DONETA

QUADRO DE COSTUMS, EN VERS
Y EN CATALÁ DEL QUE ARA 'S PARLA

PER

SERAFÍ PITARRA

Nova edició, que forma part de la popular col·lecció, titulada

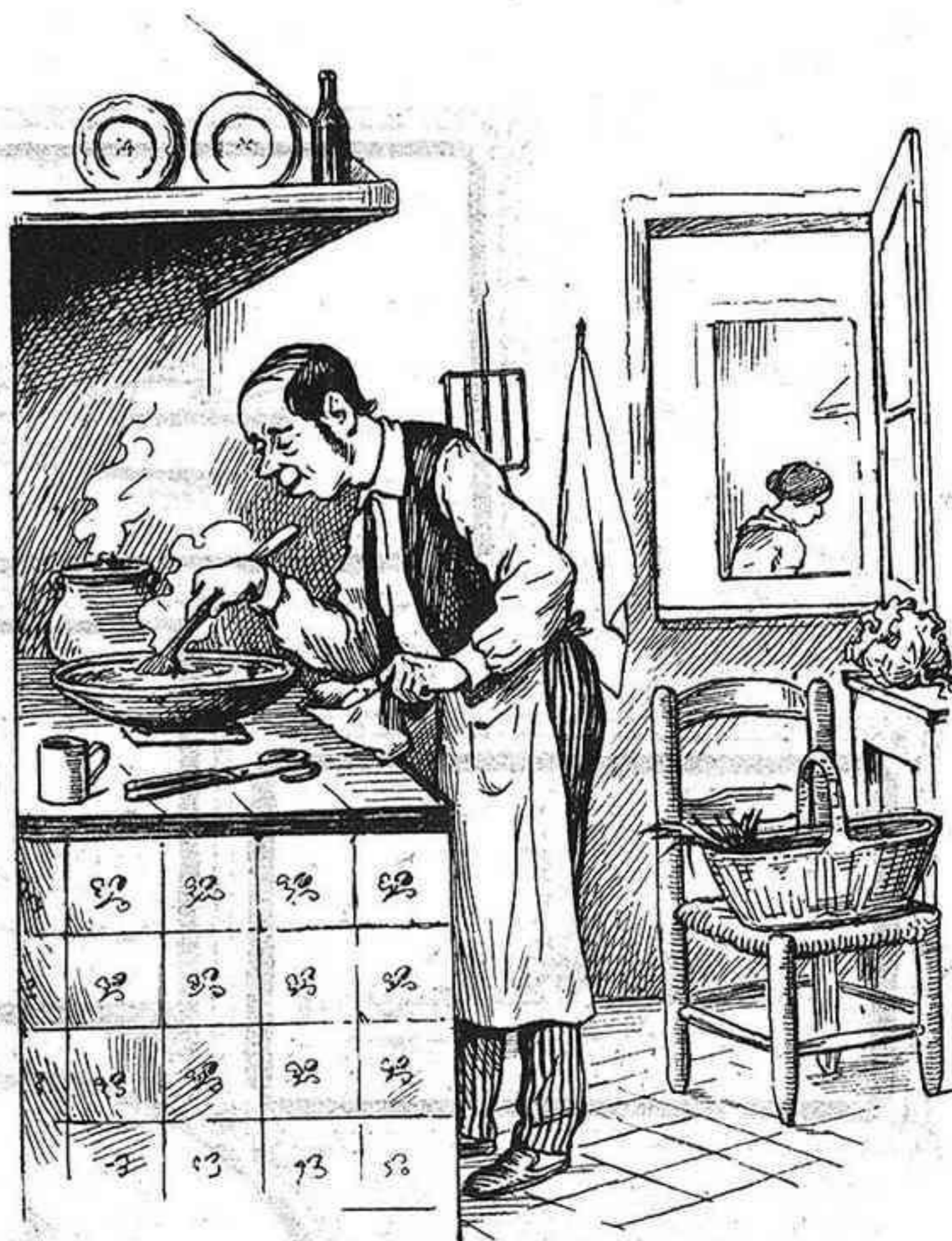
SINGLOTS POÉTICHS

ILUSTRADA AB DIBUIXOS ORIGINALS DE M. Moliné

Un elegant tomet en quart de 32 pàgines

2 rals

per tot arreu, com totes las demás obras de la col·lecció.



NOVEDAD

HISTORIA DE CATALUÑA

SUS MONUMENTOS, SUS TRADICIONES, SUS ARTISTAS Y PERSONAJES ILUSTRES

POR

Antonio Borri y Fontestá

Un elegante tomo en 8.º encuadernado elegantemente Ptas. 3.

BARCELONA A LA VISTA

Expléndido album de **192 fotografías** de la capital y sus alrededores, encuadernadas con elegantes tapas en oro y negro.

Precio 8 pesetas

DE ROMPE Y RASGA

POR **JOSÉ LOPEZ SILVA**

TOMO 58 DE LA

COLECCIÓN DIAMANTE

Precio 2 reales.

CHULAPERÍAS

POR

JOSÉ LOPEZ SILVA

Un tomo 8.º Ptas. 3'50.

ALGO

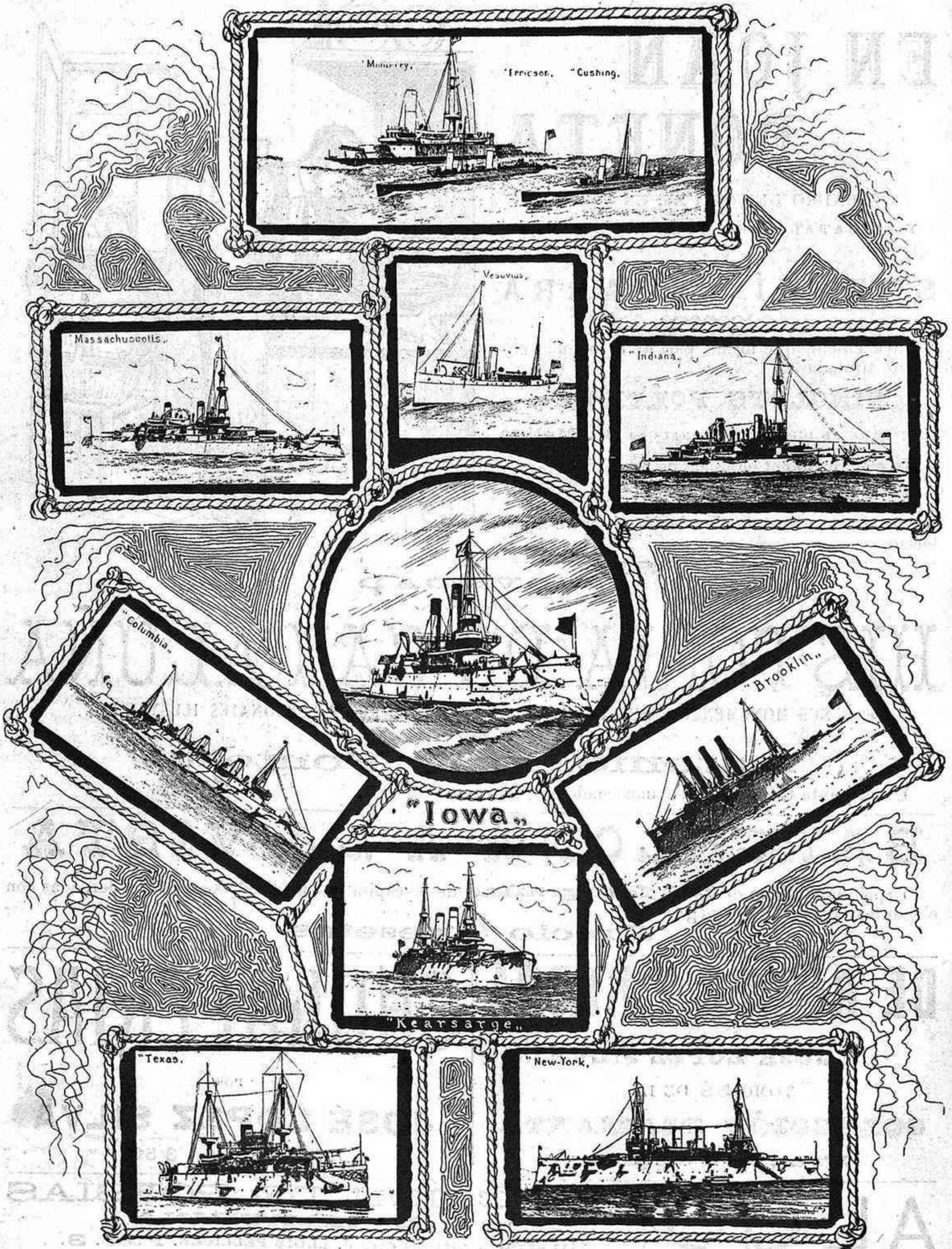
COLECCIÓN DE POESÍAS

POR **J. M.ª BARTRINA**

Ilustraciones de J. LLUIS PELLICER. Ptas. 3.

NOTA.—Tothom que vulga adquirir qualsevol de ditas obras, remetent l' import en libransas del Giro Mútuo, ó bé en sellos de franqueig al editor Antoni López, Rambla del Mitj, 20, Barcelona, la rebrá á volta de correu, franca de ports. No responém d' extravíos, no remetent además 1 ral pel certificat. Als corresponsals de la casa, se 'ls otorgan rebaixas.

NOSTRES ENEMICHS



Esquadra americana del Atlántich